

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
De Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
Dhr. J. de Bat
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Harlingen, 21 juli 2026

Betreft: Terugkoppeling gesprek 16 juli

Geachte heer De Bat, beste Jo-Annes,

Graag bedanken we u voor uw bezoek aan Harlingen om het gesprek met de SBHH aan te gaan. Zoals overeengekomen intensiveren wij de komende periode graag het gesprek met als doel enerzijds de rust in Harlingen te laten terugkeren, en daarnaast ook de omgevingscommunicatie rond mijnbouw in Nederland in algemene zin verder te verbeteren.

U zult uit onze inbreng hebben begrepen dat het Ontwerpbesluit van 28 mei hier volkomen verkeerd is gevallen – niet alleen bij onze stichting en verdere inwoners, maar ook bij de Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, de gemeente Harlingen en omliggende Waddengemeenten. Het vertrouwen in de lopende winning, dat met de Pilot Harlingen jarenlang ‘te voet’ was opgebouwd, is met het Ontwerpbesluit ‘te paard’ weer verdampt. We zijn terug bij af met dit verschil, dat het vertrouwen nu tot onder nul is gedaald.

Wij zijn allesbehalve overtuigd door uw verdediging dat de procedure voor het beoordelen van een vergunningsaanvraag nu eenmaal geen ruimte liet voor het opnemen van het Aanvullend Meetnet en de grenswaarden aan de bodemdaling. Dat is onjuist. Op grond van artikel 36 lid 2 van de Mijnbouwwet kunnen beperkingen of voorschriften aan een vergunning worden verbonden mits ze raken aan een beperkt aantal gronden zoals ‘het belang van de veiligheid voor omwonenden’. Niet valt in te zien waarom de afspraken van de Pilot Harlingen buiten dat kader zouden vallen. Het Aanvullend Meetnet en de grenswaarden zijn immers juist gericht op de veiligheid van omwonenden.

Overigens houden wij ook staande, zoals in onze zienswijze betoogd, dat ‘de veiligheid van omwonenden’ een veel breder palet aan waarborgen vraagt dan de enge interpretatie die er in het Ontwerpbesluit aan is gegeven en waar u zich in het gesprek op beriep. Veiligheid wordt óók geboden door de wetenschap dat het bedrijf daadwerkelijk geld apart zet om schade te vergoeden, dat ook na-ijlende schade vergoed zal worden, dat omgekeerde bewijslast van toepassing zal zijn, et cetera.

Zoals afgesproken hierbij de punten voor ons nadere overleg met u, de komende tijd:

1. De rijksoverheid stuurt, middels bijvoorbeeld het project Staat van de Uitvoering, de drie Hoge Colleges van Staat, de Parlementaire enquête Groningen en de Onderzoeksraad voor Veiligheid, aan op een tijdiger, volwaardiger en zwaarwegender maatschappelijke inbreng bij mijnbouwprojecten. De Pilot Harlingen probeerde daar tot nog toe een voortrekker in te zijn, met steun van diezelfde overheid c.q. uw Ministerie. Niettemin is dit burgerinitiatief in het Ontwerpbesluit, bewust of onbewust, volkomen genegeerd.
→ **Welke lessen zijn hieruit te leren en hoe kunnen deze worden vertaald naar de nieuwe Mijnbouwwet?**
2. Frisia Zout, Stichting Bescherming Historisch Harlingen, Gemeente Harlingen en Provincie Fryslân tekenden in 2019 de Samenwerkingsovereenkomst. Het Ministerie hechtte daar een adhesiebetuiging aan en was bij de ondertekening vertegenwoordigd. Dat Frisia aan de Samenwerkingsovereenkomst is gebonden lijkt ons evident. De juridische afspraken uit de Samenwerkingsovereenkomst vinden wij in het Ontwerpbesluit echter niet terug.
→ **Ziet u enige gebondenheid van uw kant aan deze overeenkomst?**
3. Frisia Zout stelt zich de afgelopen vijf jaar steeds passiever op binnen de Pilot Harlingen. Elke voortgang moet vanuit onze stichting worden geïnitieerd en de communicatie is allesbehalve transparant. Zo noemde Frisia weliswaar meerdere malen dat ze zou kijken naar eventueel vrijvallende gebruiksruimte, maar ze deelde nooit met de SBHH of het stakeholdersoverleg dat ze inderdaad een aanvraag had ingediend. Evenmin overlegde Frisia of en hoe dit in de Samenwerkingsovereenkomst eventueel aangepast zou kunnen worden. Ook in de werkgroep Meetgegevens is dit nooit aan de orde geweest. De partijen in de Pilot Harlingen waren dus niet op de hoogte van de inhoud van de aanvraag, inclusief het verschuiven van de overeengekomen contourgrens. Ondertussen stokte ook de uitwerking van de afspraken uit 2019. Het inschakelen van studenten, uitbreiding van het Aanvullend Meetnet en het uitwerken van omgekeerde bewijslast slepen inmiddels al jaren voort. Intussen streeft Nobian de Pilot Harlingen voorbij met de aanleg van een meetnet, gratis bouwkundige opnames voor inwoners, een concreet schadefonds en een Omgevingsfonds. Overigens heeft de stichting deze ontwikkeling regelmatig bij Frisia onder de aandacht gebracht.
→ **Is de Staatssecretaris bereid, nu Frisia Zout zijn verantwoordelijkheid niet neemt, de voorschriften als genoemd in onze zienswijze over te nemen?**
4. Wanneer er straks onverhoopt toch schade ontstaat aan de funderingen of muren van gebouwen en woningen, wie draagt dan de bewijslast?
→ **Bent u bereid - via een voorschrift - voor alle inwoners en bedrijven onafhankelijke nulmetingen middels bouwkundige opnames op kosten van de initiatiefnemer te garanderen (vooraf), of legt u het risico en de kosten hiervoor volledig bij de burger?**

5. Zoals in onze zienswijze vermeld strekt de Zechsteinlaag zich uit onder een groot deel van Europa. Frisia draaide de afgelopen jaren mede op substantiële hoeveelheden steenzout die uit Duitsland werden aangevoerd. Daarmee was de Waddenzee al geen noodzakelijke winningslocatie meer. Bovendien gaat het moederbedrijf met ingang van 2027 in Polen extra zout produceren, evenveel als Frisia, uit precies dezelfde zoutlaag.
→ **Op basis waarvan heeft u geconcludeerd dat dit project op precies déze locatie móét komen, en waarom volstaat - gezien de kwetsbaarheden en risico's - de huidige situatie (het nul-alternatief) of een alternatieve locatie buiten dit gebied niet?**
6. In 2023 waren zowel de Tweede Kamer als het kabinet voornemens alle nieuwe of extra delfstoffenwinning in het Waddengebied te gaan verbieden. In de Contourennota Mijnbouw van 20 januari 2023 stelt de Staatssecretaris dat te gaan effectueren via een snelle Amvb.
→ **Waarom is dit niet gebeurd?** (NB: We overwegen hierover een WOO-verzoek in te dienen, maar deze brief is voor alle partijen wellicht een efficiëntere weg).

Graag zien wij datumvoorstellen voor een vervolgesprek met onze stichting tegemoet via de mail (info@sbhh.nl) of telefonisch via onze secretaris Chris Elsinga (06-53944765).

Met vriendelijke groet,
namens de Stichting Bescherming Historisch Harlingen

Jarig Langhout